

Sygn. akt II S 19/22

POSTANOWIENIE

Dnia 7 czerwca 2022 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący sędzia Maciej Skórniak (spr.)

Sędziowie Janusz Godzwon

Jarosława Mazurek

po rozpoznaniu skargi wniesionej przez pokrzywdzonego **T. C. (1)**

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę (...) w sprawie o sygn. akt (...)

na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843 z późn. zm)

postanawia

I. stwierdzić, że w postępowaniu przygotowawczym toczącym się w Prokuraturze (...) o sygn. akt (...) ((...)) nastąpiła przewlekłość postępowania, poprzez co naruszone zostało prawo wnioskodawcy do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym bez nieuzasadnionej zwłoki;

II. zasądzić od Skarbu Państwa (Prokuratury (...)we W.) na rzecz pokrzywdzonego T. C. (1) 5.000 (pięć tysięcy) złotych za przewlekłość postępowania przygotowawczego;

III. dalej idące żądanie skargi oddalić;

IV. zwrócić skarżącemu wniesioną opłatę w kwocie 200 zł;

V. kosztami postępowania skargowego obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Do Sądu Apelacyjnego wpłynęła skarga z 7 marca 2022 r. złożona osobiście przez pokrzywdzonego T. C. (1) w związku z postępowaniem przygotowawczym prowadzonym przez Prokuraturę (...) w sprawie o sygn. akt (...) ((...)) na przewlekłość tego postępowania.

Wnioskodawca wniósł o stwierdzenie przewlekłości postępowania przygotowawczego prowadzonego przez prokuratora A. S. Prokuratury (...), w sprawie nr (...). Dodatkowo domagał się:

1. przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego sumy pieniężnej w wysokości 12.000,00 zł;
2. rozpoznania skargi także pod nieobecność skarżącego i jego pełnomocnika;
3. zasądzenie od Prokuratury (...) na rzecz skarżącego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych;

4. dopuszczenia i przeprowadzenia dowodów z akt sprawy (...) - na długotrwałego i przewlekłego prowadzenia postępowania przygotowawczego przez prokurator A. S. przeciwko A. F. podejrzanego o czyn z art. 286 § 1 kk;
5. zobowiązania prokuratora do zakończenia postępowania przygotowawczego bez zbędnej zwłok.

Przystępując do rozpoznania skargi Sąd Apelacyjny ustalił, co następuje:

Sprawa prowadzona przez Prokuraturę (...) rozpoczęła się 21 sierpnia 2015 r. na skutek złożonego przez G. Ż. i T. C. (1) zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa oszustwa na ich szkodę przy zawarciu umowy sprzedaży nieruchomości położonej w S..

Dotychczasowy tok śledztwa nadzorowanego przez Prokuratora (...), w sprawie nr (...) przedstawia się następująco:

- 1) 15 października 2015 r. prokurator Prokuratury (...) wszczął śledztwo w sprawie doprowadzenia w 2013 r. we W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem G. Ż. i T. C. (1) poprzez zatajenie wad, znacznie obniżających wartość i użyteczność nieruchomości położonej w S.;
- 2) 29 grudnia 2015 r. przesłuchano w charakterze świadka M. O.;
- 3) 14 stycznia 2016 r. przesłuchano w charakterze świadka B. I.;
- 4) 4 marca 2016 r. przesłuchano w charakterze świadka A. F.
- 5) 15 i 19 kwietnia 2016 r. została przeprowadzona konfrontacja pomiędzy A. F. a T. C. (1);
- 6) pismami z dnia 13 maja 2016 r. Komisariat Policji W. zwrócił się do Starostwa Powiatu (...) o podanie informacji w sprawie;
- 7) pismem z dnia 2 czerwca 2016 r. Prokuratura (...) zwróciła się do Sądu Okręgowego we Wrocławiu o udostępnienie akt spraw o sygn. I C 199/10 i IC 429/10;
- 8) 8 czerwca 2016 r. prokurator dokonał oględzin akt sprawy Sądu Okręgowego we Wrocławiu, sygn. akt IC 429/10;
- 9) pismem z dnia 14 czerwca 2016 r. prokurator ponownie zwrócił się do Sądu Okręgowego we Wrocławiu o udostępnienie akt sprawy o sygn. C 199/10;
- 10) pismem z dnia 21 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu poinformował Prokuraturę, że akta tej sprawy zostały dołączone do sprawy IC 641/15 i wraz z nimi zostały przekazane biegłemu;
- 11) **postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 roku zawieszono śledztwo** w sprawie o sygn.(...) z uwagi na konieczność wykonania czynności procesowych z udziałem M. F., która nie przebywała na terenie Polski. Za pośrednictwem tut. Prokuratury Okręgowej, w sprawie tej w dniu 6 września 2016 r. został skierowany wniosek do Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Królestwie Wielkiej Brytanii;
- 12) z uwagi na niemożność zrealizowania tej czynności przez polską placówkę dyplomatyczną, w dniu 10 stycznia 2018 r. skierowano wniosek o wykonanie międzynarodowej pomocy prawnej do organów ścigania Królestwa Wielkiej Brytanii;
- 13) postanowieniem z dnia 09 grudnia 2016 roku, sygn. akt II Kp 844/16, Sąd Rejonowy dla Wrocławia Śródmieścia II Wydział Karny nie uwzględnił zażaleń pokrzywdzonych i zaskarżone postanowienie utrzymał w mocy;
- 14) w dniu 28 czerwca 2018 r. Prokuratura (...) uzyskała materiały z międzynarodowej pomocy prawnej z Królestwa Wielkiej Brytanii. Wynikało z nich, że czynność przesłuchania w charakterze świadka M. F. nie może zostać zrealizowana przez brytyjskie organa ścigania.

- 15) jednocześnie prowadzono czynności mające ustalić miejsce pobytu tego świadka
- 16) w dniu 29 października 2019 r. w Prokuraturze (...) przesłuchano w charakterze świadka M. F.;
- 17) **postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2020 roku postępowanie o sygn. (...) zostało podjęte z zawieszenia;**
- 18) **postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2020 roku postępowanie w tej sprawie, na podstawie art. 1751 pkt. 2 kpk, zostało umorzone;**
- 19) Sąd Okręgowy we Wrocławiu III Wydział Karny postanowieniem z dnia 5 lutego 2021 roku, sygn. akt. III Kp 3829/20, **uwzględnił zażalenie pełnomocnika pokrzywdzonych i zaskarżone postanowienie o umorzeniu postępowania w tej sprawie uchylił;**
- 20) w dniu 22 kwietnia 2021 r. prokurator dokonał oględzin akt sprawy o sygnaturze IC 199/10 Sądu Okręgowego we Wrocławiu 1 Wydział Cywilny;
- 21) pismem z dnia 25 czerwca 2021r. prokurator zwrócił się do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu o udostępnienie akt sprawy o sygn. I C 641/15;
- 22) **postanowieniem z dnia 25 czerwca 2021 roku postępowanie w tej sprawie zostało zawieszono z uwagi na niemożność wykonania czynności procesowych z udziałem świadka I. P..** Decyzja ta została zaskarżona przez pełnomocnika pokrzywdzonych;
- 23) postanowieniem z dnia 30 września 2021 roku prokurator uwzględnił zażalenie pełnomocnika pokrzywdzonych na postanowienie o zawieszeniu śledztwa z dnia 25 sierpnia 2021 roku, albowiem w dniu 19 sierpnia 2021r. wykonano czynności z udziałem I. P.;
- 24) pismem z dnia 30 września 2021r. prokurator ponownie zwrócił się do Sądu Okręgowego we Wrocławiu o udostępnienie akt sprawy o sygnaturze IC 641/15.
- 25) z odpowiedzi Sądu z dnia 8 października 2021r. wynikało, że akta tej sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu;
- 26) pismem z dnia 24 listopada 2021r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu poinformował Prokuraturę (...) o przesłaniu akt tej sprawy do Sądu Najwyższego wraz ze skargą kasacyjną;
- 27) pismem z dnia 22 grudnia 2021 r. prokurator ponownie wystąpił do Sądu Okręgowego we Wrocławiu o wypożyczenie akt sprawy o sygnaturze IC 641/15. W odpowiedzi Sąd Okręgowy poinformował Prokuraturę (...), że akta sprawy nadal znajdują się w Sądzie Najwyższym;
- 28) z uwagi na niemożność dokonania oględzin akt IC 641/15 Sądu Okręgowego we Wrocławiu Wydział Cywilny **postanowieniem z dnia 22 grudnia 2021 roku postępowanie przygotowawcze w tej sprawie zostało ponownie zawieszono do czasu rozpoznania skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy.**

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Przedmiotowa skarga zarzucająca przewlekłość postępowania prowadzonego przez prokuratora Prokuratury (...) o sygn. akt (...) (...) zasługuje na uwzględnienie.

Wskazać należy, że przy ocenie, czy doszło do naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki – zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U.2018.75 j.t.) należy mieć w szczególności na uwadze terminowość i

prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu zakończenia postępowania, uwzględniając łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, jak również - charakter owej sprawy, stopień jej faktycznej i prawnej zawichości, znaczenie dla strony (która wniosła skargę) rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Przyczyną stwierdzenia przewlekłości nie jest każda zwłoka, ale tylko zwłoka nieuzasadniona. Ocena czy postępowanie trwa dłużej niż to konieczne, dokonywana musi być na podstawie analizy charakteru przeprowadzanych czynności jak i stanu faktycznego sprawy. Aby rozstrzygnąć czy zwłoka w dokonaniu tej czynności jest nieuzasadniona, rozważyć należy nie tylko czasokres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny.

Nie można również pomijać treści art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i rozumienia tego przepisu w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, a zwłaszcza użytego w nim pojęcia „rozsądny termin zakończenia sprawy”. Zgodnie z tym przepisem każdy ma prawo do rozpoznania jego sprawy w rozsądnym terminie. Ocena, czy przewlekłość postępowania jest uzasadniona, musi być dokonywana w świetle szczególnych okoliczności sprawy i z uwzględnieniem takich kryteriów określonych w orzecznictwie Trybunału jak: stopień złożoności sprawy, zachowanie skarżącego i odpowiednich władz oraz znaczenie materii objętej skargą (zob. m.in. Kubiszyn v. Polska, wyrok ETPC 37437/97 z 30.01.2003; Jagiełło v. Polska, decyzja ETPC 61437/00 z 30.04.2002 r.; Jedamski v. Polska, wyrok ETPC 29691/96 z 26.07.2001 r.; Malicka-Wąsowska v. Polska, decyzja ETPC 41413/98 z 5.04. 2001 r.; Sobczyk v. Polska, wyrok ETPCz 25693/94 z 2000 r.).

Ustawa nie określa wprost jaki okres oczekiwania na zakończenie postępowania przygotowawczego należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. Pewna wskazówka wynika jednak z art. 14 ustawy, który stanowi, że ponowna skarga na przewlekłość postępowania w tej samej sprawie może być wniesiona po upływie 12 miesięcy. Oznacza to, że ustawodawca – generalnie – uznał za przewlekłe postępowanie, które trwa dłużej niż 12 miesięcy.

Mając na uwadze powyższe stwierdzenia, wskazać należy, że w postępowaniu prowadzonym przez Prokuraturę (...) w sprawie o sygn. akt (...) (obecnie (...)) naruszone zostały przyjęte standardy podejmowania czynności bez zbędnej zwłoki. Przedmiotowe postępowanie dotknięte jest wadą opieszałości. Dotychczas nie nabrało właściwej dynamiki.

Postępowanie zostało w sprawie tej rozpoczęte 15 października 2015 r. w Prokuraturze (...) na skutek zawiadomienia o przestępstwie złożonym przez G. Ż. i T. C. (1). Śledztwo było trzykrotnie zawieszane. Po raz pierwszy zostało zawieszane postanowieniem z dnia 30 czerwca 2016 r. z uwagi na konieczność wykonania czynności procesowych z udziałem M. F., która nie przebywała na terenie Polski. Podjęte zostało dopiero po ponad 4 latach postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2020 r., jednakże 6 dni później postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2020 r. postępowanie w tej sprawie, na podstawie art. 175¹ pkt. 2 kpk, zostało umorzone. Na skutek zażalenia pełnomocnika pokrzywdzonych na umorzenie postępowania Sąd Okręgowy we Wrocławiu postanowieniem z dnia 5 lutego 2021 r., sygn. akt. III Kp 3829/20, uwzględnił zażalenie i zaskarżone postanowienie o umorzeniu postępowania w tej sprawie uchylił. Po kilku kolejnych miesiącach, drugi raz postępowanie w sprawie zostało zawieszane postanowieniem z dnia 25 czerwca 2021 r. z uwagi na niemożność wykonania czynności procesowych z udziałem świadka I. P..

Postanowieniem z dnia 30 września 2021 r. prokurator uwzględnił zażalenie pełnomocnika pokrzywdzonych na postanowienie o zawieszeniu śledztwa z dnia 25 sierpnia 2021 r., albowiem w dniu 19 sierpnia 2021 r. wykonano czynności z udziałem I. P.. Po raz kolejny postanowieniem z dnia 22 grudnia 2021 r. postępowanie przygotowawcze w tej sprawie zostało zawieszane do czasu rozpoznania skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy. Postępowanie to jest zawieszane do dnia dzisiejszego.

Prawdą jest, że śledztwo w tej sprawie wymagało podjęcia czynności w obrocie zagranicznym z uwagi na konieczność skierowania wniosku o wykonanie międzynarodowej pomocy prawnej do organów ścigania Królestwa Wielkiej Brytanii w celu przesłuchania w charakterze świadka M. F.. Zauważyć jednak należy, że postępowanie w związku z tą koniecznością było zawieszane od 30 czerwca 2016 r. do 25 sierpnia 2020 r., natomiast informację co do tego, że czynność przesłuchania z udziałem M. F. nie może zostać zrealizowana Prokuratura (...) uzyskała w dniu

28 czerwca 2018 r., czyli około 2 lata przed podjęciem zawieszzonego postępowania. W ocenie Sądu Apelacyjnego zwlekanie tak długi okres z podjęciem postępowania nie było w tych okolicznościach uzasadnione. Również termin podjęcia kolejnych czynności nie był zgodny ze standardami rozpoznawania sprawy bez zbędnej zwłoki. Postępowanie następnie zostało niesłusznie umorzone.

Wskazać należy, że postępowanie w sprawie (...) toczy się od 15 października 2015 r., w dalszym ciągu jest na etapie śledztwa, a nadto postępowanie nadal od grudnia 2021 r. pozostaje zawieszona.

Nie można pominąć, że śledztwo jest dopiero pierwszym etapem postępowania. Ewentualnym jego efektem będzie przecież postępowanie sądowe, na które także należy przewidywać odpowiedni czas. I w tym świetle nie sposób uznać, aby toczące się od 7 lat śledztwo nie naruszało prawa skarżącego do rozpoznania jego sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Brak odpowiedniej aktywności organu śledczego jedynie przekonuje o przewlekłości postępowania przygotowawczego.

Terminowość i sprawność całego postępowania nie mieściła się w powszechnie przyjętych wymogach w tym zakresie. Długotrwałość postępowania w niniejszej sprawie jest m.in. wynikiem niewłaściwej organizacji pracy organu prowadzącego postępowanie przygotowawcze. W konsekwencji, na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 17 czerwca 2004r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U.2018.75 t.j.), skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania należało zatem uwzględnić

Kwota odszkodowania – 5.000 zł wnioskowana przez skarżącego jest adekwatna i mieści się w granicach wskazanych w art. 12 ust. 4 ustawy. Zgodnie z brzmieniem art. 12 ust. 5 pkt 2 ustawy właściwą jednostką do wypłaty odszkodowania będzie właściwa Prokuratura (...) - ze środków własnych tej jednostki.

Prokuratora (...) powinna podjąć niezwłocznie działania polegające na zintensyfikowaniu czynności prowadzących do zakończenia śledztwa. Konieczny jest też podjęcia czynności nadzoru przewidzianych w przepisach ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2017 r. poz. 1767) przez prokuratora nadzrędnego. Jednocześnie nie było podstaw do wydania prokuratorowi poleceń dokonania określonych czynności ze wyznaczeniem terminu ich wykonania (art. 12 ust. 3 ustawy). Trudno bowiem wskazać precyzyjnie kiedy możliwe będzie dokonanie czynności, które są obecnie planowane. Nie ulega wątpliwości, że postępowania winno być prowadzone, nie tylko bez zbędnej zwłoki, ale sprawnie i efektywnie. Dotychczasowa długotrwałość śledztwa przekonuje, że jej zakończenie winno być traktowane priorytetowo.

Na podstawie art. 17 ust. 3 ustawy o skardze należało zwrócić skarżącemu wniesioną opłatę.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł, jak na wstępie.

SSA Janusz Godzwon SSA Maciej Skórniak SSA Jarosława Mazurek